

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

II. Unde coeperit haeresis Arianorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

CAP. II.

Unde ceperit hæresis Arianorum.

SUBLATIS de medio scelestis illis atque impiis tyrannis, Maxentio scilicet, Maximino & Licinio, sedata est tempestas, quam furia illa ac velut turbines quidam adversus Ecclesiam concitaverant: & compressis violentis flatibus, firma deinceps tranquillitate fruebatur Ecclesia. Quam quidem tranquillitatem Ecclesia præstitit Constantinus, omni laude dignissimus Imperator: qui non ab hominibus nec per homines, sed plane divinitus, quem admodum Paulus Apostolus, ad id vocatus fuerat. Leges enim tulit, quibus & victimas immolari simulacris vetabat, & Ecclesias extrui præcipiebat. Rectores quoque eos provinciis præficiebat, qui Christiana religione exornati essent; mandans iis ut Sacerdotes honore afficerent: iis vero qui Sacerdotes contumelia afficere ausi essent, capitis supplicium intentans. Quo quidem tempore, alii Ecclesias quæ dirutas fuerant, denuo instaurarunt: alii novas prioribus laxiores ac splendidiore ædificarunt. Quæ dum ita fierent, res quidem nostræ læta ac prospera erant: adversarii vero mærore ac luctu confundebantur. Nam simulachrorum quidem templa erant occlusa: in Ecclesiis vero dies festi, & hominum conventus frequentes agebantur. Verum invidus ac pessimus daemon, pernicies generis humani, cum Ecclesiam tam felici cursu ferri cerneret, pati id non potuit: sed fraudulenta consilia excogitavit, Ecclesiam quæ ab omnium conditore ac dominatore regitur, submergere omni studio conatus. Videbar enim pacis factum jam esse Gentilium errorem, & varias demonum fraudes deprehensas: & res quidem creatas à plebisque jam non amplius adorari: earum autem loco conditorem ipsum hymnis celebrari. Quocirca jam non aperte adversus Deum Servatoremque nostrum bellum excitavit: sed homines nactus Christianorum quidem vocabulo exornatos, verum ambitioni & inani gloriæ inceptatos, eos malitiæ suæ ministros designavit. Eorumque operâ multos ad priorē superstitionis errorem revocavit. Non id quidem molitus, ut creaturam denuo colerent: sed efficiens, ut opifex & Conditor universi in codē cum crea-

Κεφ. Β'.

Πόθεν ἤρξατο τῶν ἀρειανῶν ἡ αἵρεσις.

Τὼν ἀνοσιεργῶν ἐκείνων ἐδυσεβῶν καταλυθείσων τυραννῶν, μαξιμίαν Φημί καὶ μαξιμίαν καὶ λικινίαν, καθηνώσαν τὴν ἐκκλησίας ἡζάλην, ἡ δὲ ἀλάστορες ἐκείνοι κατὰ πέρ πνευ καλαγίδες ἐκείνοι κατὰ πόν ἀπὴ λανε σαφερῶς, τῶν σεβείων παυσανδρῶν ἀνέμῳ καὶ κωνσταντίνῳ ὁ πᾶνδύσημῳ βασιλίδος, ὅς σὺ ἀπ' ἀνθρώπων, ἐδὲ δι' ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐρχομένῳ τὸν θεῖον δόξολον τῆς κλήσεως ταύτης ἔτυχε, ταύτῃ αὐτῆ ἐπεύσανθ' ὅτι νόμος γέγραφε, εἴην μὴν εἰδώλοις ἀπέργων, δομοῖα δὲ τὰς ἐκκλησίας παρεργῶν. καὶ ἀρχοντας μὴν τίσει κοσμηθῆναι ἐφίση τοῖς ἐθέσει, γεραίρειν κελῶν ὁδὸν ἱερέας, καὶ τοῖς παρορῶν εἰς τῆς ἐπιχρῆσιν, ὁλεθρον ἀπέλῶν. τότε δὲ, ὁ μὲν τὰς καταλυθείσας ἐκκλησίας ἀνήγαγον. ὁ δὲ ἑτέρας διυλίερας ἀνωκοδόμειν καὶ λαμπροῖερας. Τῶτων ἔτω δρωμῶν, τὰ μὲν ἡμέτερα, χαρᾶς ἡ ἐμπειὰ καὶ θυμηδίας τὰ δὲ τῶν ἐνανθῶν, καθήκειας καὶ ἀθυμίας μετὰ. τὰ μὲν γὰρ τῶν εἰδώλων ἀπεκείλεις οὐ τεμῆρη. ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις, ἐορταὶ καὶ πανηγυρῆς ἐπέελα ἐνὸς Συγγαί. ἀλλ' ὁ παμπονηρῆς ἐβασίλευσεν δαίμων ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀλάστορ, ὅς κηνεγκεν ἐξ ἐρείων φερεγγῶν τῶν ἐκκλησιῶν ὁρῶν ἀλλὰ τὰς κακομηχανῶς ἐκείν βελάς, κατὰ δύσαι φιλοφικῶν τῶν ὑπὸ τῆς ποιητῆ καὶ φεσσῶτες τῶν ὄλων κυβερημῶν. εἴρα γὰρ τὴν ἑλληνικὴν πλάνην δὴ λην γεγρημῶν, καὶ φωραθῆναι τὰ ποιητῆ τῶν δαιμόνων τεχνάσματα. καὶ τῶν μὲν κλίσιν, ὅσα τῶν πλείσων ὁδὲ ἐπιπροσκυμῶν, τὸν δὲ ποιητῆ ἀντὶ ταύτης ὑμνεῶν. ἔδη χάριν, ὅς ἐπιπροφανῶς τὸν κτὲ θεῶν καὶ ὁμῶν ἡμῶν ἀνερρίπιζε πόλεμον. ἀλλ' ἀνδρας ὁρῶν, τῆς μὲν χριστιανικῆς προσηγορίας ἡξιομένους, φιλοπμία δὲ καὶ κενὴ δόξη δεδελωμένους, ὅργανα τῶν οἰκείων ἀπέφινε τεχνάσματα. καὶ διὰ τῶτων πολλὰς εἰς τῶν προτέρων ἐπανήγαγε πλάνην, ἐτῶν κλίσιν πάλιν προσκυμῶν ὁδὲ σακιδάσας, ἀλλὰ τὸν ποιητῆ καὶ δημιεργὸν ὁμῶν χεῖναι

τῆ κλίσφ κατασιδάσας· πῶς ἵπλῳ δρχλῳ, καὶ ὅπως ἐσφρετὰ ζιζάνια, εἰδὼ διηγῆσομαι. ἀλέξανδρος πόλις ἐστὶ μέγιστη καὶ πολυάνδρωπῳ· ἔσχε αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ θεβαίων καὶ λιβύων τῶν παρὰ αἰγύπτῳ τῶν ἡγεμονίαν πεπεσθυμένη. ταύτης μὲν πῶς ἔπεισον ἐκείνων τὸν νικηφόρον ἀγῶνιστῶν, ὃς ἐπὶ τῶν δυσεβῶν ἐκείνων τυραννῶν τὴν μαρτυρίαν τὸν σέφανον ἀνεδήσατο, ἀχιλλῆας μὲν ὀλίγον χρόνον παρῴσθη, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατέλασε πηδάλια· μὲν ἵπτον, ἀλέξανδρος ὁ γυναικῶν τῶν διαγελικῶν δογμάτων γρόμῳ παρόμαχῳ. Κατὰ τὸν τὸν χρόνον, ἀρῆ τῶν μὲν κατὰ λόγῳ τῶν πρὸς εὐερίων ἐπέταγμα τῶν τῶν θεῶν γραφῶν πεπεσθυμένη· ἐξήγησιν, εἰδὼν τὸν ἀλέξανδρον τῆς δρχηρωσύνης ἐλχθεῖν ἐπὶ αὐτὸν ὁσίου, ἔσχε ἡνέκε ἐφθόνη τῶν παρῴσθῳ. ἀλλ' ὑπὸ τῆς νυθῶν, ἀφορμῆς ἐρεδῶ ἐπέστη καὶ μάχης· καὶ τῶν ἰδρῶν ἀξέπαυτον ἔσχε ἀνδρῶς πολυάριθμοι θεώμῳ, Συκοφιλίας ὑφαινεῖν ἐσχε ἡδύνατο ἡσυχίαν ἢ ὁμῶς ἀγῶν αὐτὸν ἐφθόνη ἐκώλυε. τὸν δὲ ἐρῶν ὁ τῆς ἀληθείας ἀντίπαλῳ, δι' αὐτὴν καὶ καὶ κινεῖ τῆς ἐκκλησίας τῶν ζάλῳ. τῆ γὰρ ἀποστολικῆ ἀλέξανδρος διδασκαλία, περὶ φανῶς ἀντιθέτων ἀνέπτυξε καὶ ὁ μὲν τοῖς θεοῖς λόγοις ἐπέμῳ, ὁμοίῳ ἐλεγε ἔσχε πατρὸς τὸν υἱόν, καὶ τῶν ἀντιθέτων ἐσχε ἡσυχίαν τῶν γενητῶν θεῶν. ὁ δὲ ἀρῆ τῶν ἀντιθέτων τῆ ἀληθεία μαχόμενῳ, κλίσμα καὶ ποίμα περὶ ἡσυχίαν καὶ τὸ ἦν πῶς ὅτι ἐσχε ἡσυχίαν, καὶ τ' ἄλλα ὅσα ἐκ τῶν ἐκείνων γραμμάτων σαφῶς ἐρεσημαθισόμεθα. καὶ ταῦτα ἐ μόνον ἐκ ἐκκλησίας διετέλεσε λέγων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξω συλλόγοις καὶ συνεδρείοις καὶ τὰς οἰκίας πρὸς ἡσυχίαν, ἐξήγησε πῶς ὅτι ἐσχε ἡσυχίαν. ἀλέξανδρος ἵπτον τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων Συνηγορῳ, πρῶτον μὲν αὐτὸν παραίνεσις ἐπέταγμα τὸ πῶς μελαπείσθη ἐκ Συμελαίης ἐπέταγμα ἡσυχίαν ἡσυχίαν εἶδε, καὶ ἀναφανδὸν κηρύττει τὴν ἀσέβειαν, τῶν ἰεραλικῶν ἐξήγησε κατὰ λόγῳ. ἡσυχίαν γὰρ θεῖον νόμον βοῶν, εἰάν ὁ ἐφθάλμιος ἐσχε ὁ δὲ ἐξὸς Σκανδαλισε, ἐξελε αὐτὸν καὶ βάλε δὸς ἐσχε.

Aturis ordine censeretur. Porro quo primum in loco, & qua ratione hujusmodi sparserit semina, hic exponam. Alexandria urbs est maxima & incolarum multitudine abundans; non Ægypti solum, verum etiam Thebaidis ac Libyæ quæ Ægypto finitima est, metropolis. In hac urbe, post Petrum celebrem illum & gloriosum athletam, qui sub impiis illis tyrannis palmam martyrii est consecutus, Achilles exiguo tempore Ecclesiam gubernavit. Post illum vero Alexander, qui Evangelicæ doctrinæ propugnator fuit acerrimus, Ecclesiæ clavum suscepit. Eodem tempore Arius, qui in presbyterorum ordinem erat adscriptus, & cui factorum voluminum expositio commissa erat, cum Alexandrum videret Ecclesiæ administrationem suscepisse, livoris impetum ferre non potuit: sed invidia stimulis exagitatus, contentionis ac discordiæ causas aucupari cepit. Et calumnias quidem adversus illum contexere nullas poterat, cum vitam ejus & conversationem omni laude dignam videret. Invidia tamen eum quiescere non sinebat. Hunc igitur nactus dæmon veritatis inimicus, ejus operâ Ecclesiam miscere ac perturbare cepit. Persuasit enim illi, ut Apostolicæ Alexandri doctrinæ palam contradiceret. Et Alexander quidem sacrarum litterarum vestigijs insistens, Filium ejusdem esse dignitatis cum Patre, eandemque cum Deo, qui ipsum genuit, habere substantiam, assererat. Arius vero aperte veritatem impugnans, Filium Dei creaturam & facturam vocabat. Addebat etiam fuisse tempus cum non esset, & alia nonnulla, quæ ex ejus scriptis clarius cognoscemus. Atque hæc ille, non in Ecclesia solum, verum etiam in exterius conventibus ac cœtibus assidue diserebat. Quin etiam domos circumiens, quotquot poterat in sententiam suam traducebat. Verum Alexander Apostolicorum dogmatum vindex & patronus, primum admonitionibus & consiliis hominem ab instituto revocare conatus est. Sed ubi eum insanire, & impietatem suam palam prædicare animadvertit, ex presbyterorum ordine eum eiecit. Auscultaverat enim divinam legem ita jubentem: Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue illum, & projice abs te.